

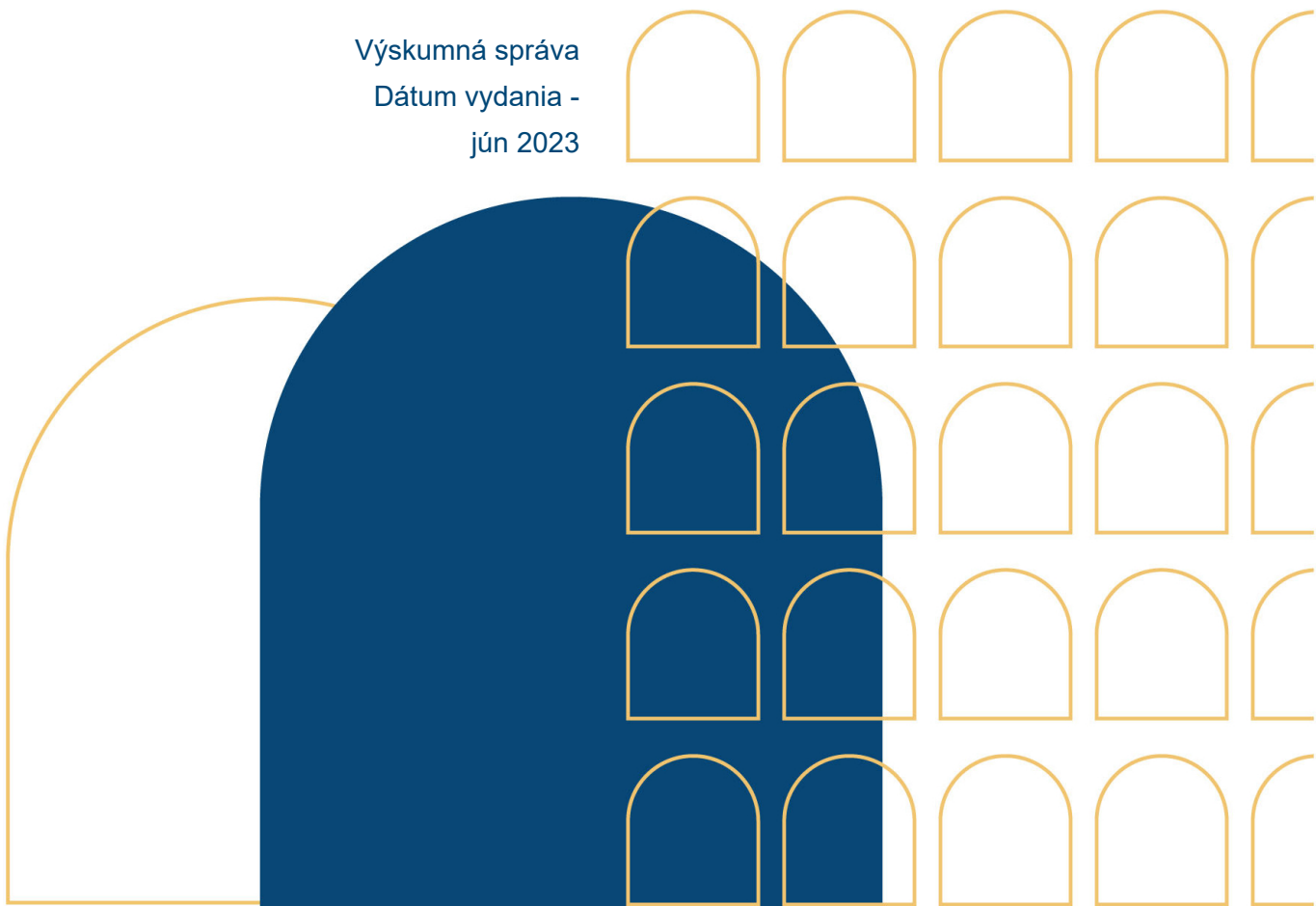
MONITOROVANIE MEDIÁLNEJ PLURALITY V DIGITÁLNEJ ÉRE

APLIKÁCIA MONITORU PLURALITY MÉDIÍ V
EURÓPSKEJ ÚNII, ALBÁNSKU, ČIERNEJ
HORE, REPUBLIKE SEVERNÉ MACEDÓNSKO,
SRBSKU A TURECKU V ROKU 2022

Správa o krajine: Slovensko

Marína Urbániková, Masarykova univerzita

Výskumná správa
Dátum vydania -
jún 2023

Obsah

1.	O projekte	4
1.1.	Prehľad projektu	4
1.2.	Metodologická poznámka	4
2.	Úvod	6
3.	Výsledky zberu dát: hodnotenie rizík pre pluralitu médií	8
3.1.	Ochrana základných práv a slobôd (24% - Nízke riziko)	11
3.2.	Pluralita mediálneho trhu (68% - Vysoké riziko)	14
3.3.	Politická nezávislosť (52% - Stredné riziko)	18
3.4.	Sociálna inklúzia (45% - Stredné riziko)	21
4.	Záver	24
5.	Zdroje	27
	Príloha I. Výskumný tím	
	Príloha II. Expertná skupina	

© European University Institute 2023

Obsah a jednotlivé kapitoly © Marína Urbániková, 2023

Toto dielo vydal European University Institute,
Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

Tento text je možné prevziať len na osobné výskumné účely. Dodatočná reprodukcia na iné účely, či už v tlačenej alebo elektronickej podobe, je podmienená súhlasom autorov. V prípade citovania je potrebné uviesť celé meno autora (autorov), editora (editorov), názov, rok vydania a vydavateľa.

Žiadosti by mali byť adresované na cmpf@eui.eu.

Názory vyjadrené v tejto publikácii vyjadrujú názor jednotlivých autorov, a nie názor Európskeho univerzitného inštitútu.

Anglická verzia tejto správy má prednosť pred týmto prekladom.

Centrum pre pluralitu médií a slobodu médií
Robert Schuman Centre for Advanced Studies

Správa o výskumnom projekte
RSC / Centrum pre pluralitu médií a slobodu médií

-

Publikované v júni 2023.

European University Institute
Badia Fiesolana
I – 50014 San Domenico di Fiesole (FI)

S podporou programu Európskej únie Erasmus+. Európska komisia podporuje EUI z rozpočtu EÚ. Táto publikácia vyjadruje len názory autorky a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

1. O projekte

1.1. Prehľad projektu

Monitor plurality médií (MPM) je výskumný nástroj určený na identifikáciu potenciálnych rizík pre pluralitu médií v členských štátoch Európskej únie a v kandidátskych krajinách. Táto správa bola vypracovaná na základe implementácie MPM uskutočnenej v roku 2022. Implementácia sa uskutočnila v 27 členských štátoch EÚ, ako aj v Albánsku, Čiernej Hore, Republike Severné Macedónsko, Srbsku a Turecku. Tento projekt bol v rámci prípravnej akcie Európskeho parlamentu podporený grantom, ktorý Európska komisia udelila Centru pre pluralitu médií a slobodu médií (CMPF) pri Európskom univerzitnom inštitúte.

1.2. Metodologická poznámka

Autorstvo a recenzné konanie

CMPF spolupracuje so skúsenými nezávislými výskumníkmi, ktorí v jednotlivých krajinách zbierajú dáta a sú zároveň autormi národných správ, s výnimkou Talianska, kde zber dát vykonáva centrálny tím CMPF. Výskum je založený na štandardizovanom dotazníku vypracovanom CMPF.

Na Slovensku CMPF spolupracuje s Marínou Urbánikovou (Fakulta sociálnych štúdií, Masarykova univerzita), ktorá má na starosti zber dát, návrh hodnotiacich skóre a komentárov k nim a rozhovory s vybranými odborníkmi a odborničkami. Správa následne prešla kontrolou vedenou tímom CMPF. Okrem toho odpovede, ktoré by mohli byť vnímané ako subjektívne, posúdila expertná skupina s cieľom zabezpečiť presnosť a spoľahlivosť zistení (zoznam expertov je v prílohe II). V prípade vybraných krajín hodnotil národné správy ešte ďalší nezávislý odborník s expertízou v oblasti mediálnej politiky.

Riziká pre pluralitu médií sú skúmané v štyroch hlavných tematických oblastiach: ochrana základných práv a slobôd, pluralita mediálneho trhu, politická nezávislosť a sociálna inklúzia. Výsledky sú založené na hodnotení celého súboru ukazovateľov pre každú tematickú oblasť (pozri tabuľku 1).

Ochrana základných práv a slobôd	Pluralita mediálneho trhu	Politická nezávislosť	Sociálna inklúzia
Ochrana slobody prejavu	Transparentnosť vlastníctva médií	Politická nezávislosť médií	Reprezentácia menšín v médiách
Ochrana práva na informácie	Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb	Redakčná autonómia	Lokálne / regionálne a komunitné médiá
Novinárske povolanie, štandardy a ochrana	Pluralita na digitálnych trhoch	Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby	Rodová rovnosť v médiách
Nezávislosť a efektívnosť orgánov regulujúcich médiá	Udržateľnosť médií	Štátna regulácia podpory mediálneho sektoru	Mediálna gramotnosť
Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu	Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov	Nezávislosť médií verejnej služby	Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi

Tabuľka 1: Oblasti a ukazovatele monitoru plurality médií

Digitálna dimenzia

Monitor nepovažuje digitálnu dimenziu za izolovanú oblasť, ale za oblasť prepojenú s tradičnými médiami a existujúcimi princípmi plurality médií a slobody prejavu. Monitor napriek tomu extrahuje aj skóre rizík špecifických pre digitálne médiá a správa obsahuje konkrétnu analýzu rizík súvisiacich s digitálnym spravodajským prostredím.

Výpočet rizika

Výsledky pre každú tematickú oblasť a každý ukazovateľ sú prezentované na škále od 0 do 100 %.

Skóre medzi 0 a 33 %: nízke riziko

Skóre medzi 34 až 66 %: stredné riziko

Skóre medzi 67 a 100 %: vysoké riziko

Pokiaľ ide o ukazovatele, skóre 0 je štandardne hodnotené ako 3 %, zatiaľ čo skóre 100 je štandardne hodnotené ako 97 %, aby sa predišlo záverom o úplnej absencii alebo naopak istoty rizika.

Metodologické zmeny

CMPF pri každom vydaní MPM aktualizuje a upravuje dotazník na základe hodnotenia nástroja po jeho zavedení, výsledkov predchádzajúceho zberu dát a existencie nových dostupných údajov. V prípade MPM 2023 neboli v dotazníku vykonané žiadne zásadné zmeny s výnimkou ukazovateľov Transparentnosť vlastníctva médií, Pluralita na digitálnych trhoch a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov (oblasť Pluralita mediálneho trhu) a Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi (oblasť Sociálnej inklúzie). Výsledky získané pre tieto ukazovatele preto nie sú striktné porovnateľné s výsledkami prezentovanými v predchádzajúcom vydaní MPM. Metodologické zmeny sú vysvetlené na webovej stránke CMPF <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>.

V oblasti Pluralita mediálneho trhu sa zmenili názvy troch ukazovateľov. Doterajší ukazovateľ „Koncentrácia spravodajských médií“ sa teraz nazýva „Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb“; „Koncentrácia online platforiem a presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže“ sa nazýva „Pluralita na digitálnych trhoch“; a „Komerčný vplyv a vplyv vlastníkov na redakčný obsah“ bol premenovaný na „Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov“.

Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti: Obsah správy nemusí nevyhnutne odrážať názory CMPF ani členov expertnej skupiny. Správa vyjadruje názory autorov, ktorí uskutočnili zber dát. Kvôli aktualizácii a kontinuálnemu vylepšovaniu metodológie a dotazníka nemusia byť výsledky MPM2023 plne porovnateľné s predchádzajúcimi vydaniaми MPM. Viac podrobností o projekte nájdete v správe CMPF o MPM2023, ktorá je dispozícii na: <http://cmpf.eu.eu/media-pluralism-monitor/>.

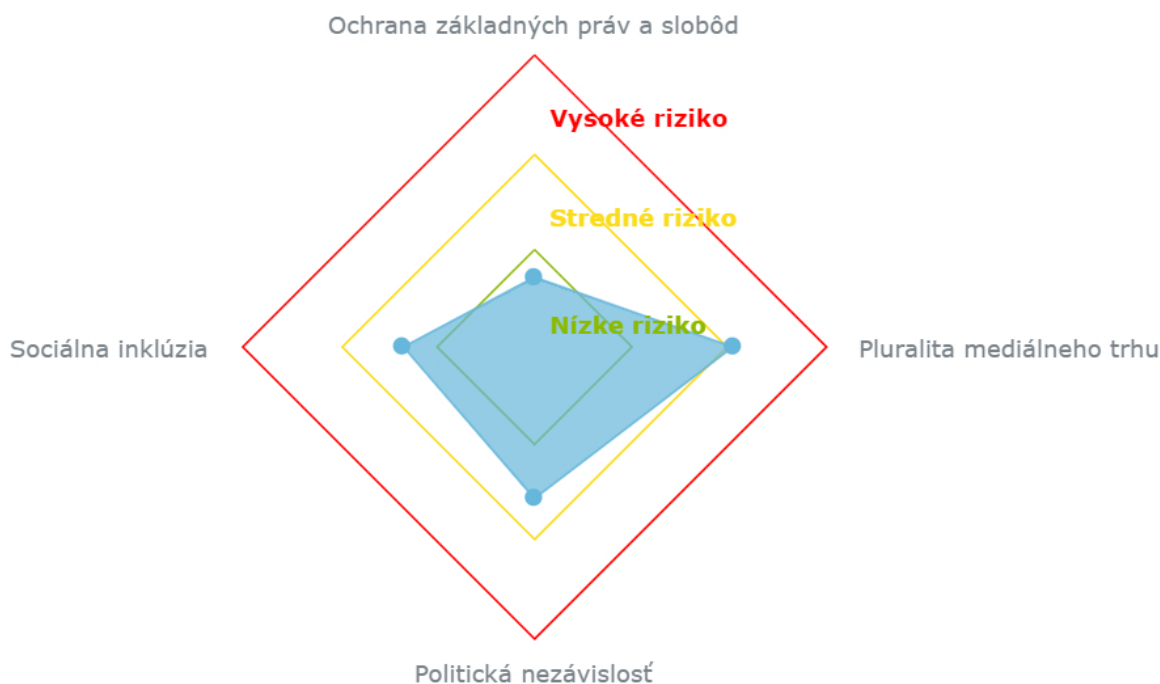
2. Úvod

- **Prehľad:** Slovensko je vnútrozemská stredoeurópska krajina s rozlohou 49 035 km² a s viac ako 5,4 milióna obyvateľmi. Jeho hlavným mestom je Bratislava so zhruba 480 000 obyvateľmi.
- **Jazyky:** Úradným jazykom je slovenčina. Zákon tiež rozoznáva deväť menšinových jazykov: bulharský, chorvátsky, český, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský.
- **Menšiny:** Podľa sčítania ľudu z roku 2021 (ŠÚSR, 2022) má väčšina obyvateľov slovenskú národnosť (84 %). Najpočetnejšou národnostnou menšinou je maďarská menšina (8 %), nasledovaná tou rómskou (1 %), českou (0,5 %), rusínskou (0,4 %) a ukrajinskou (0,2 %). Predpokladá sa však, že mnohí Rómovia a Rómky sa pri sčítaní ľudu rozhodli neuviesť svoju národnostnú príslušnosť, a že rómska menšina je v skutočnosti oveľa početnejšia; jej veľkosť sa odhaduje na 440 000 osôb, čiže 8 % (MVSR, 2019). Maďarská menšina obýva predovšetkým oblasť pozdĺž južnej hranice s Maďarskom; rómska menšina žije prevažne vo východnej časti krajiny. Najbohatším regiónom z ôsmich krajov Slovenska je Bratislavský kraj, ktorého hrubý domáci produkt (HDP) je v porovnaní s druhým najbohatším regiónom, Košickým krajom, zhruba dvojnásobný.
- **Hospodárska situácia:** Hrubý domáci produkt Slovenska vzrástol v roku 2022 o 1,7 %; v porovnaní s obdobím tesne pred pandemiou (rok 2019) vzrástol výkon ekonomiky o 1,2 % (ŠÚSR, 2023a). Celková ročná miera inflácie dosiahla v roku 2022 12,8 %, a to najmä v dôsledku rastúcich cien energií a najvyššieho nárastu cien potravín a pohonných hmôt v novodobej histórii Slovenska (ŠÚSR, 2023b). Miera nezamestnanosti sa v roku 2022 znížila zo 6,8 % za rok 2021 na 6,1 % (ŠÚSR, 2023c).
- **Politická situácia:** Slovensko je parlamentná zastupiteľská demokratická republika so systémom viacerých strán. Politická scéna je roztrieštená a v parlamente býva zastúpených v priemere šesť až sedem politických strán. Voľby v roku 2020 ukončili osemročnú vládu ľavicovej strany Smer-SD a vyniesli k moci konzervatívno-populistické stredopravé hnutie OĽANO. Po odstúpení premiéra Igora Matoviča viedol vládu od apríla 2021 jeho stranícky kolega Eduard Heger; táto vláda padla v decembri 2022 po tom, čo jej parlament vyslovil nedôveru. Predčasné parlamentné voľby na Slovensku sú naplánované na september 2023. Od roku 2019 je prezidentkou Zuzana Čaputová, liberálna a pro-európska politička.
- **Mediálny trh:** Slovensko má duálny systém verejnoprávneho a komerčného vysielania. Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS), vysielateľ verejnej služby, má pomerne silné postavenie a jeho najsledovanejšie televízne a rozhlasové kanály patria k lídrom na trhu. Segment tlače reprezentuje sedem celoštátnych denníkov (vrátane dvoch bulvárnych) a dve celoštátne tlačové agentúry. Dominantnými spravodajskými zdrojmi sú komerčné televízne stanice a online spravodajské portály (Newman & et al., 2021). Vzhľadom na spoločnú minulosť a jazykovú príbuznosť s Českou republikou a prítomnosť početnej maďarskej menšiny sú významnými hráčmi na mediálnom trhu aj české a maďarské médiá.
- **Regulačné prostredie:** Národnú mediálnu politiku vytvára predovšetkým Ministerstvo kultúry SR, ktoré tiež pripravuje väčšinu mediálnej legislatívy. Regulačné prostredie sa v roku 2022 výrazne zmenilo: do platnosti vstúpili dva nové zákony (*zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách* a *zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách*) a z Rady pre vysielanie a retransmisii bola vytvorená nová Rada pre mediálne

služby. Rada pre mediálne služby je hlavným regulačným orgánom, ktorý vykonáva štátnu reguláciu v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, retransmisie a audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie. Etickú samoreguláciu v oblasti žurnalistiky vykonáva Tlačovo-digitálna rada Slovenskej republiky a v oblasti reklamy Rada pre reklamu. Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov a novinárov, zohráva kvôli svojej nízkej autorite v žurnalistickej obci len okrajovú úlohu.

3. Výsledky zberu dát: hodnotenie rizík pre pluralitu médií

Slovensko: Rizikové oblasti plurality médií

JS chart by amCharts

Podľa MPM 2023 spočívajú hlavné riziká pre pluralitu médií na Slovensku v oblasti **Pluralita mediálneho trhu** (táto oblasť spadá do pásma vysokého rizika, aj keď je blízko hranice s pásmom stredného rizika). Obavy naďalej vyvolávajú aj oblasti **Politickej nezávislosti** a **Sociálnej inklúzie**, keďže ich skóre v oboch prípadoch spadá do pásma stredného rizika. **Ochrana základných práv a slobôd** je jedinou oblasťou, ktorá z hľadiska plurality médií vykazuje nízku úroveň rizika. Hoci celkové pásmo rizika zostáva v prípade všetkých štyroch zmienených kľúčových oblastí medziročne rovnaké, konkrétne rizikové skóre sa v jednotlivých oblastiach v porovnaní s MPM 2022 mierne zlepšilo (s výnimkou Plurality mediálneho trhu, kde sa skóre medziročne nezmenilo).

V oblasti **Ochrany základných práv a slobôd** (24 %) vykazovali štyri z piatich ukazovateľov nízke riziko. Treba však upozorniť na to, že aj päť rokov po vražde investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Martiny Kušnírovej čelia slovenskí novinári a novinárky častým vyhrážkam a zastrášaniam (ICJK, 2023). Zvyšný ukazovateľ - Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu - je v pásme stredného rizika, a to najmä kvôli relatívne nízkemu podielu domácností pokrytých širokopásmovým internetom, pomerne nízkej priemernej rýchlosti internetu a nižšiemu podielu populácie, ktorá má prístup k signálu médií verejnej služby.

Pluralita mediálneho trhu dosiahla zo všetkých štyroch oblastí najvyššie rizikové skóre (68 %). Vysoké riziko vykazovali až štyri z piatich ukazovateľov: Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb, Pluralita na digitálnych trhoch, Udržateľnosť médií a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov. V tomto ohľade sa zdá, že hlavnou hrozbou pre pluralitu médií na Slovensku je zlá ekonomická situácia médií. Hodnotenie piateho ukazovateľa, Transparentnosť vlastníctva médií, sa vďaka novej právnej úprave prijatej v roku 2022 zlepšilo a posunulo sa z pásma stredného rizika do pásma nízkeho rizika. Nový zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách a aj zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách vyžadujú od vydavateľov,

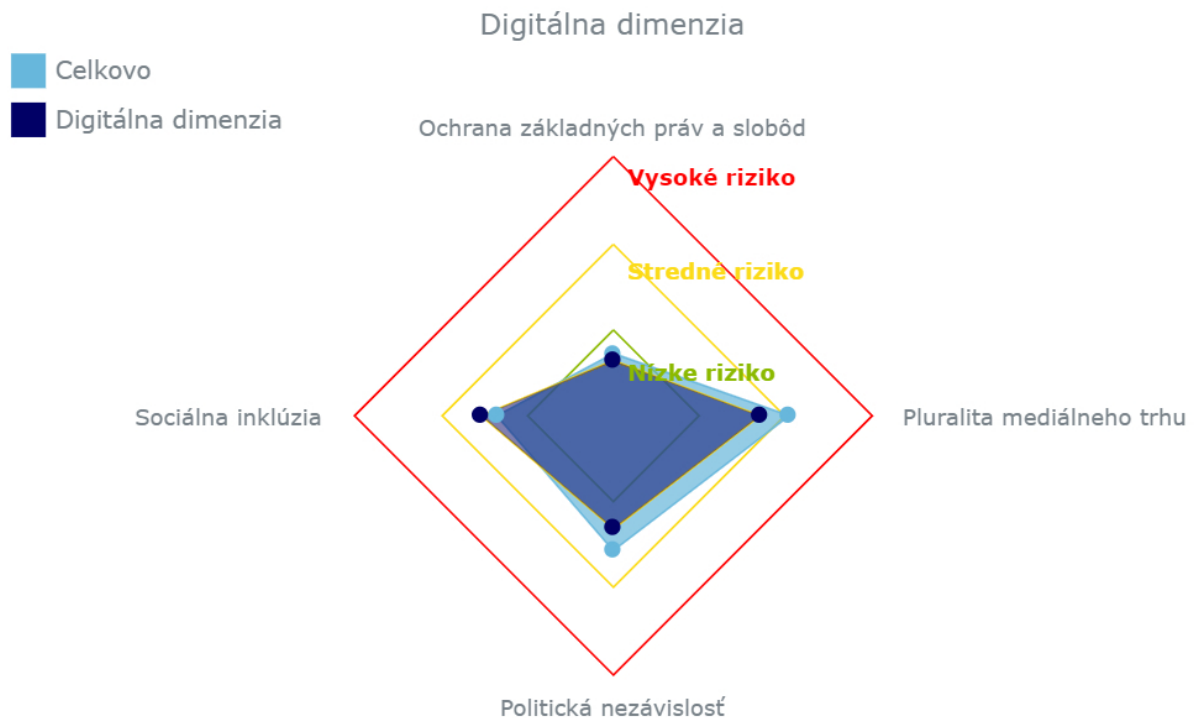

prevádzkovateľov spravodajských webových stránok, vysielateľov a poskytovateľov audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, aby zverejňovali informácie o svojich konečných vlastníkoch.

Politická nezávislosť vykazovala stredné riziko (52 %), pričom iba jeden ukazovateľ, Nezávislosť médií verejnej služby, prekročil hranicu pásma vysokého rizika. Situácia v Rozhlase a televízii Slovenska (RTVS), slovenskom vysielateľovi verejnej služby, sa po zvolení nového generálneho riaditeľa v roku 2022 zlepšila a stabilizovala. Pretrváva však systémový problém s právnou reguláciou, ktorá dostatočne nezaručuje nezávislosť generálneho riaditeľa a členov Rady RTVS od politických vplyvov (napr. preto, že sú volení priamo parlamentom). Obavy o nezávislosť RTVS vyvoláva aj náhle zrušenie koncesionárskych poplatkov, o ktorom slovenský parlament rozhodol koncom roka 2022, a plán financovať RTVS priamo zo štátneho rozpočtu (pravdepodobne formou zákonom stanoveného podielu z hrubého domáceho produktu). Ďalšie riziká spočívajú v nedostatočnej právnej úprave, ktorá by zabraňovala politicky činným osobám vlastníť mediálne spoločnosti, a v intenzívnej aktivite dezinformačných webov.

V oblasti **Sociálnej inklúzie** (45 %) je najproblematickejším ukazovateľom Rodová rovnosť v médiách, ktorej skóre spadá do pásma vysokého rizika. Hoci na Slovensku pôsobí množstvo výborných a úspešných novinárov, vrátane niekoľkých šéfredaktoriek, celkový podiel žien vo vedení mediálnych organizácií je nízky. To isté platí aj pre zastúpenie citovaných expertiek v spravodajskom a publicistickom obsahu. Čo je ešte podstatnejšie, postavenie žien v mediálnom priemysle a ich zastúpenie v médiách je len zriedkavo predmetom verejnej diskusie. Minulý rok však v oblasti Sociálnej inklúzie priniesol aj viaceré pozitívne zmeny. Prijatím novej a modernejšej právnej úpravy sa okrem iného zaviedla právna definícia komunitných médií a upravili sa podmienky ich prístupu k vysielacej infraštruktúre (§ 30, § 44 a § 107 *zákona č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*). Rada pre mediálne služby získala nové právomoci v oblasti regulácie online platforiem (§ 151 až § 153 *zákona č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*), ktoré aktívne a efektívne využíva. To viedlo k zlepšeniu hodnotenia miery rizika u dvoch ukazovateľov: v prípade ukazovateľa Lokálne/regionálne a komunitné médiá sa skóre posunulo z pásma stredného rizika do pásma nízkeho rizika; v prípade Ochrany pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi sa skóre posunulo z pásma vysokého rizika do pásma stredného rizika.

Slovensko: Rizikové oblasti plurality médií

JS chart by amCharts

Podobne ako v minulom roku, hodnotenie rizík pre pluralitu v digitálnom prostredí prináša o niečo priaznivejšie výsledky než celkové hodnotenie rizík pre pluralitu médií. To sa týka najmä oblasti **Politickej nezávislosti** (44 %) a **Plurality mediálneho trhu** (57 %). Jedinou oblasťou, kde je riziko v digitálnom prostredí vyššie než v mediálnom prostredí ako celku, je **Sociálna inklúzia** (51 %). Je to predovšetkým dôsledok chýbajúcej systematickej, komplexnej a aktuálnej politiky v oblasti mediálnej gramotnosti a tiež čulej aktivity dezinformačných webov. Vyššie zmienené tri oblasti patria do pásma stredného rizika; zvyšná oblasť, **Ochrana základných práv a slobôd** (21 %), patrí do pásma nízkeho rizika.

3.1. Ochrana základných práv a slobôd (24% - Nízke riziko)

Ukazovatele pre oblasť Ochrany základných práv a slobôd predstavujú regulačný základ mediálneho sektoru v každej modernej demokracii. Merajú rôzne oblasti potenciálneho rizika, vrátane existencie a účinnosti právnych záruk slobody prejavu a práva na informácie; postavenia novinárov vrátane ich ochrany a možnosti vykonávať svoju prácu; nezávislosti a efektívnosti národných regulačných orgánov, ktoré regulujú mediálny sektor; a dosahu tradičných médií a prístupu k internetu.

V oblasti **Ochrany základných práv a slobôd** (24 %) vykazovali štyri z piatich ukazovateľov nízke riziko (rovnako ako v predchádzajúcom roku). Jedinou výnimkou je ukazovateľ Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu. Dôvodom je nižší než ideálny podiel populácie, ktorá má prístup k signálu médií verejnej služby, nízky podiel domácností pokrytých širokopásmovým internetom, pomerne nízka priemerná rýchlosť internetu a nedostatok údajov o trhovách podieloch poskytovateľov internetových služieb.

Podobne ako v minulom roku sa ukázalo, že **Ochrana slobody prejavu** predstavuje nízke riziko (24 %), pretože slovenské právne predpisy sú v súlade s medzinárodnými štandardmi v oblasti ľudských práv (napr. zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky; zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon). Pretrvávajúcim problémom sú prísne tresty za ohováranie, ktoré je stále definované ako trestný čin a možno zaň uložiť trest odňatia slobody až na osem rokov (zákon č. 300/2005 Zb., Trestný zákon). Dĺžka trestu odňatia slobody robí zo slovenskej právnej úpravy ohovárania jednu z najprísnejších v Európe (Griffen, 2017). Hoci obvinenia z ohovárania boli v posledných rokoch zriedkavé a nevedli k odsúdeniu novinárov, v minulosti ich politici a sudcovia využívali ako spôsob reakcie na kritiku (Griffen, 2017; Hanák, 2016). V roku 2022 Ministerstvo spravodlivosti SR oznámilo, že plánuje znížiť tresty za trestný čin ohovárania. Pôvodná verzia [navrhovanej novely](#) Trestného zákona stanovovala, že trest za ohováranie by už vo všeobecnosti nemal byť spojený s trestom odňatia slobody a len v závažnejších prípadoch by horná hranica trestu mala byť stanovená na jeden rok odňatia slobody. Znenie [navrhovanej novely](#), ktorú vláda schválila v marci 2023, však už prináša len zníženie trestu odňatia slobody (na jeden až dva roky namiesto jedného až ôsmich rokov). Návrh tiež rozširuje zoznam osobitných motívov nenávisť voči určitým skupinám obyvateľstva a stanovuje nový osobitný motív: výkon zamestnania, povolania alebo funkcie, čím reaguje na nárast počtu útokov proti novinárom, ako aj napríklad zdravotníckym pracovníkom a iným profesiám.

Čo sa týka **Ochrany práva na informácie**, riziko bolo vyhodnotené ako nízke (19 %), rovnako ako v minulom roku. V roku 2022 parlament schválil novelu *zákona č. 211/2000 Zb. o slobodnom prístupe k informáciám*, ktorá priniesla viacero pozitívnych zmien (napr. informácie musia poskytovať aj štátne firmy a ich dcérske spoločnosti, ktoré sa tejto povinnosti doteraz často vyhýbali; novinári a iné osoby nebudú môcť byť postihovaní za šírenie informácií získaných s využitím zákona). Ak sa v praxi potvrdí, že novela skutočne zlepšila prístup k informáciám, hodnotenie rizika bude budúci rok zrevidované. Sľubný začiatok má za sebou Úrad na ochranu oznamovateľov protispoločenskej činnosti (ÚOOÚ), ktorý bol zriadený v roku 2021 (na základe *zákona č. 54/2019 Zb. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti*). V prvom roku jeho fungovania sa naň obrátilo so žiadosťou o pomoc alebo radu niekoľko stoviek osôb. V roku 2022 spustil ÚOOÚ komunikačnú kampaň na zvýšenie povedomia o oznamovaní protispoločenskej činnosti (ÚOOÚ, 2022). Od jesene 2022 sa v parlamente prerokúva [novela zákona č. 54/2019 Zb. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti](#), ktorou sa transponuje smernica EÚ o whistleblowingu (smernica 2019/1937); termín transpozície smernice však uplynul už v decembri 2021.

V rámci ukazovateľa **Novinárske povolanie, štandardy a ochrana** bolo riziko posúdené ako nízke (28 %), bez medziročnej zmeny. Hoci sú pracovné podmienky slovenských novinárov a novinárk vo všeobecnosti pomerne priaznivé, pozornosť si zaslúži hneď niekoľko problémových oblastí. Po prvé, slovenskí novinári a novinárky čelia častým útokom, hrozbám a zastrašovaniu, pričom tieto útoky niekedy prichádzajú aj od vysokopostavených politikov (napr. European Centre for Press and Media Freedom, 2022). Podľa prieskumu Investigatívneho centra Jána Kuciaka (ICJK) dvaja z troch slovenských novinárov zažili v predchádzajúcich 12 mesiacoch vyhrážanie alebo zastrašovanie a 4 % zažili fyzický útok (ICJK, 2023). Pokiaľ ide o stíhanie trestných činov proti novinárom, v roku 2022 stále prebiehalo súdne konanie proti dvom osobám obvineným z objednávky a organizácie vraždy investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice uskutočnenej v roku 2018. V júni 2021 Najvyšší súd SR nariadil nový proces, keďže zistil, že v rozsudku z roku 2020 neboli dostatočne preskúmané všetky dostupné dôkazy (CPJ, 2021). V máji 2023 Špecializovaný trestný súd oslobodil podnikateľa, ktorý bol podozrivý z toho, že bol hlavným objednávateľom vraždy; jeho blízku spolupracovníčku však usvedčil z objednávky vraždy a odsúdil ju na 25 rokov väzenia (IPI, 2023). Prípade bude pravdepodobne pokračovať ďalším odvolaním na Najvyšší súd. Po druhé, niektorí novinári a novinárky sú v zraniteľnom postavení, keďže v mediálnych organizáciách panuje rozšírená prax vyhýbať sa kvôli zníženiu nákladov štandardným pracovným zmluvám. Po tretie, Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov a novinárk na Slovensku, neplní dobre svoju úlohu. Nemá autoritu v novinárskej obci, nezapája sa do verejných diskusií o aktuálnych otázkach týkajúcich sa žurnalistiky a počet členov medzi aktívnymi novinármi a novinárkami je veľmi nízky. Slovenskej žurnalistickej obci tak chýba kolektívny hlas, a v prípade, že dôjde k útoku na novinárov a novinárky, i kolektívna obrana. Po štvrté, k zraniteľnosti slovenských novinárov a novinárk prispieva aj absencia osobitnej legislatívy proti zneužívaniu žalôb na umlčanie kritiky (tzv. anti-SLAPP legislatíva, t. j. legislatíva obmedzujúca strategické žaloby proti účasti verejnosti). Podľa odhadu Ministerstva spravodlivosti SR bolo v roku 2022 na Slovensku zaznamenaných približne desať takýchto prípadov proti novinárom (MSSR, 2023). Pokiaľ ide o [Odporúčanie](#) Európskej komisie 2022/758 týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti ("Strategické žaloby proti verejnej účasti"), Ministerstvo spravodlivosti SR ho neplánuje premietnuť do slovenskej legislatívy, s výnimkou zníženia trestov za trestný čin ohovárania (Euractiv.sk, 2022).

Nezávislosť a efektívnosť orgánov regulujúcich médiá dosiahla nízke rizikové skóre (10 %), rovnako ako v predchádzajúcom roku. Kľúčovým regulačným orgánom je Rada pre mediálne služby (ide o nový orgán, ktorý nahradil Radu pre vysielanie a retransmisiu na základe nového *zákona č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*, ktorý bol prijatý v roku 2022). Neexistujú žiadne správy, ktoré by naznačovali, že by

nezávislosť rozhodovacej praxe Rady pre mediálne služby bola ohrozená. V minulých rokoch však bolo zaznamenaných hneď niekoľko politicky motivovaných nominácií členov Rady; riziko výberu a vymenovania kandidátov na základe ich politických väzieb a príslušnosti stále pretrváva, keďže výber kandidátov zostáva výlučne v rukách parlamentu.

Skóre pre **Univerzálny dosah tradičných médií a prístup k internetu** zostáva v pásme stredného rizika (38 %). Dôvodom je, že nie všetci obyvatelia majú prístup k signálu médií verejnej služby (túto možnosť má 94 % obyvateľov; RVR, 2022). Širokopásmovým internetom je pokrytých len 84 % domácností, čo je pod priemerom EÚ, ktorý dosahuje 90 % (Európska komisia, 2022), a priemerná rýchlosť internetového pripojenia je v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ pomerne nízka. Okrem toho, pokiaľ ide o neutralitu siete, koncentráciu vlastníctva v oblasti poskytovania internetových služieb nie je možné posúdiť, pretože komplexné údaje o trhových podieloch hlavných hráčov nie sú dostupné.

Fokus na digitálne prostredie

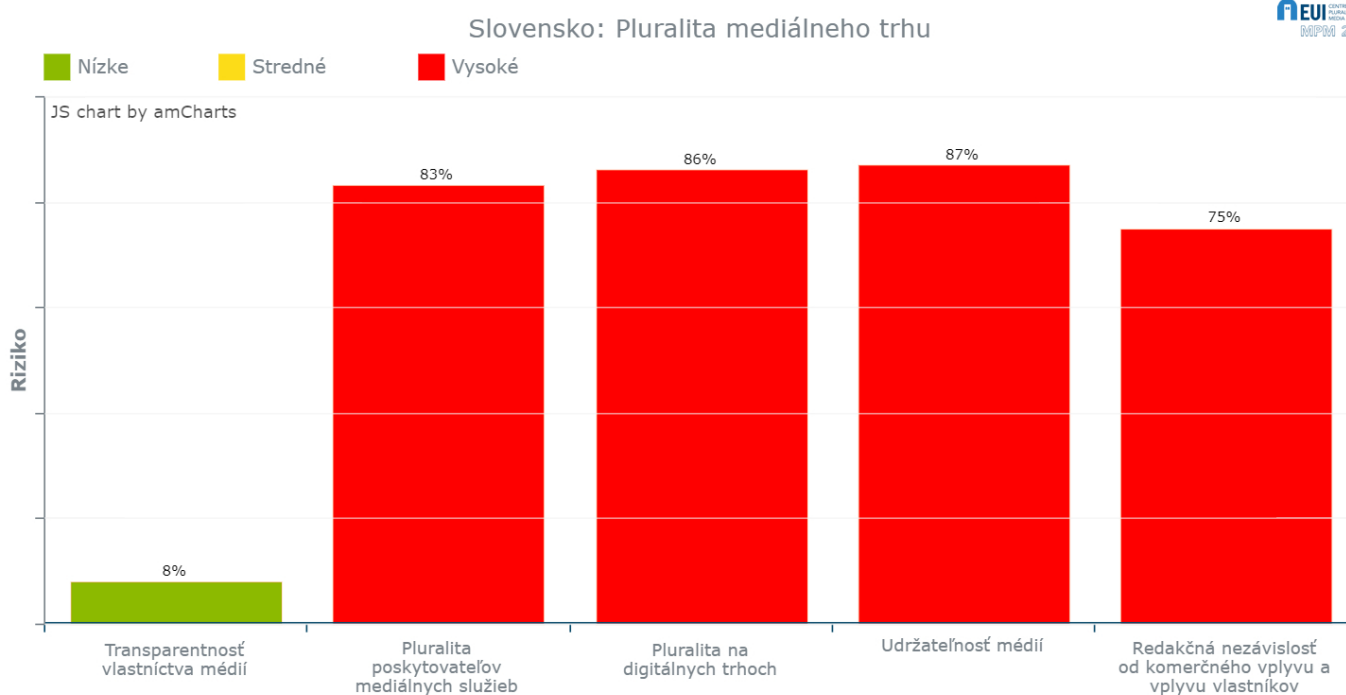
Ochrana základných práv a slobôd bola v digitálnom prostredí vyhodnotená ako nízkoriziková, s takmer rovnakým výsledkom ako celkové hodnotenie v tejto oblasti (21 % pre digitálnu oblasť v porovnaní s 24 % pre médiá celkovo). Sloboda prejavu je jasne vymedzená zákonom a vzťahuje sa aj na online prostredie bez akýchkoľvek obmedzení alebo výnimiek. Po vypuknutí vojny na Ukrajine v roku 2022 však štát netransparentným spôsobom zablokoval štyri (údajne) dezinformačné webové stránky na základe narýchlo prijatej novely *zákona č. 69/2018 Zb. o kybernetickej bezpečnosti*. Hoci je účinná obrana proti dezinformáciám a hybridným hrozbám nepochybne dôležitá a z hľadiska samotného obsahu možno s klasifikáciou zablokovaných webových stránok ako dezinformačných/propagandistických súhlasiť, postup prijatý štátom bol z rôznych dôvodov problematický (napr. Denník N, 2022a). Od jesene 2022 parlament prerokúval ďalšiu novelu *zákona č. 69/2018 Zb. o kybernetickej bezpečnosti*, ktorá by Národnému bezpečnostnému úradu SR umožnila blokovat' dezinformačné webové stránky, ale len so súhlasom súdu; Úrad by svoje rozhodnutia musel tiež zverejňovať na svojej webovej stránke a blokácia by mohla trvať maximálne deväť mesiacov (Denník N, 2022b).

Obavy vzbudzuje aj bezpečnosť novinárov a novinárok v digitálnom prostredí. Online obťažovanie a násilie prichádza od rôznych aktérov, najmä od verejnosti (napr. urážky a vyhrážky prostredníctvom e-mailov alebo sociálnych médií) a politických aktérov (European Centre for Press and Media Freedom, 2022). V roku 2022 však neboli zaznamenané žiadne prípady digitálneho sledovania, hackerských útokov alebo iných útokov zo strany štátnych alebo neštátnych subjektov.

Pravidlá, ktoré operátorom elektronických telekomunikačných sietí a poskytovateľom internetových služieb ukladajú povinnosť uchovávať údaje o účastníkoch, sú transparentné a plne v súlade s medzinárodnými normami v oblasti ľudských práv. Regulačný rámec týkajúci sa sieťovej neutrality je funkčný a jeho dodržiavanie pravidelne monitoruje Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb SR. Menej pozitívne možno hodnotiť koncentráciu vlastníctva u poskytovateľov internetových služieb (ISP), keďže komplexné údaje o trhových podieloch hlavných hráčov nie sú dostupné. Podiel domácností pokrytých širokopásmovým internetom je okrem toho pod priemerom EÚ (84 % v porovnaní s 90 %; Európska komisia, 2022) a priemerná rýchlosť internetového pripojenia je v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ pomerne nízka.

3.2. Pluralita mediálneho trhu (68% - Vysoké riziko)

Oblasť Plurality mediálneho trhu sa zaoberá ekonomickým rozmerom plurality médií a hodnotí riziká vyplývajúce z nedostatočnej transparentnosti vlastníctva médií, koncentrácie trhu z hľadiska produkcie a distribúcie, nízkej ekonomickej udržateľnosti produkcie mediálneho obsahu a komerčných vplyvov a vplyvu vlastníka na redakčný obsah. Aktérmi zahrnutými do hodnotenia sú poskytovatelia mediálnych služieb (s ukazovateľmi *Transparentnosť vlastníctva médií*, *Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb*, *Udržateľnosť médií* a *Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov*), a tiež digitálni sprostredkovatelia (s ukazovateľom *Pluralita na digitálnych trhoch*).

Pluralita mediálneho trhu (68 %) je jedinou oblasťou, ktorá bola na Slovensku vyhodnotená ako vysokoriziková, rovnako ako v minulom roku. Kým v minulom roku boli v pásme vysokého rizika dva ukazovatele — Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb a Pluralita na digitálnych trhoch — v tomto roku sa do pásma vysokého rizika posunuli zo stredne rizikového pásma ďalšie dva ukazovatele: Udržateľnosť médií a Redakčná nezávislosť od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov. Naopak, k výraznému zlepšeniu došlo v ukazovateli *Transparentnosť vlastníctva médií*, kde sa odhadované riziko znížilo zo stredného na nízke.

Čo sa týka **Transparentnosti vlastníctva médií**, riziko sa znížilo zo stredného na nízke (z minuloročných 56 % na tohtoročných 8 %), a to vďaka novej právnej úprave prijatej v roku 2022 (*zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách* a *zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách*). Tá vyžaduje, aby vydavatelia, prevádzkovatelia spravodajských webových stránok, vysielatelia a poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie zverejňovali informácie o svojich konečných vlastníkoch.

Podobne ako minulý rok, aj tento rok vykázal ukazovateľ **Pluralita poskytovateľov mediálnych služieb** vysoké skóre rizika (83 %). Na základe metodiky používanej MPM, ktorá ako indikátor koncentrácie vlastníctva používa tržový podiel (podiel na príjmoch a podiel na publiku) štyroch najväčších vlastníkov médií v každom sektore (t. j. tlač, televízia, rozhlas, digitálne médiá), je koncentrácia vlastníctva v novinovom, televíznom a rozhlasovom sektore vysoká (t. j. podiel na publiku u štyroch najväčších vlastníkov médií presahuje 55 %). Pri interpretácii týchto výsledkov však treba brať do úvahy obmedzenú veľkosť

slovenského mediálneho trhu. Údaje o podieloch na celkových príjmoch v jednotlivých sektoroch nie sú dostupné, a preto ani nie je možné vyhodnotiť celkovú úroveň koncentrácie vlastníctva a účinnosť opatrení, ktoré majú nadmernej koncentrácii zabrániť. Regulačné opatrenia proti vysokej miere horizontálnej a krížovej koncentrácii vlastníctva v mediálnom sektore, ktoré boli prijaté v roku 2022 (*zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách a zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách*), sa vzťahovali výlučne na televíznych a rozhlasových vysielateľov a nevzťahovali sa na tlač a spravodajské webové stránky. Tento nedostatok odstránil § 101 *zákona č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*, ktorý nadobudol účinnosť začiatkom roka 2023. Podľa neho je Rada pre mediálne služby (národný regulačný orgán) povinná posudzovať vplyv poskytovateľov obsahových služieb a mediálnych skupín na pluralitu informácií a reklamný trh a vyhodnocovať riziko narušenia plurality informácií. Stanovuje sa v ňom, že Rada nevydá licenciu, autorizáciu alebo registráciu poskytovateľovi obsahových služieb, ktorého podiel na celom reklamnom trhu by prekročil hranicu 60 %. To isté platí, ak by poskytovateľ obsahových služieb dosiahol podiel na reklamnom trhu v rozmedzí 30 % až 60 % a ak by zároveň existovalo bezprostredné riziko ohrozenia plurality informácií poskytovaných verejnosti.

Ukazovateľ **Plurality na digitálnych trhoch** zostal rovnako ako v predchádzajúcom roku v pásme vysokého rizika (86 %). Pokiaľ ide o online platformy, koncentráciu vlastníctva je ťažké posúdiť, pretože údaje o podieloch jednotlivých mediálnych organizácií z hľadiska príjmov z online reklamy ani z hľadiska veľkosti publika nie sú k dispozícii. Okrem toho neexistujú žiadne pravidlá, ktoré by zabránili vysokej úrovni koncentrácie na trhu digitálnej reklamy. Protimonopolný úrad SR vykonáva dohľad podľa všeobecných pravidiel vyplývajúcich zo *zákona č. 187/2021 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže*. Pokiaľ ide o finančné dohody medzi digitálnymi sprostredkovateľmi a spravodajskými médiami, hoci bola v roku 2022 prijatá novela *zákona č. 185/2015 Zb., Autorský zákon*, ktorou sa transponovala smernica EÚ 2019/790, v praxi neprinesla žiadne zásadné zmeny. Žiadna osobitná forma zdanenia digitálnych služieb nebola zavedená ani naplánovaná.

V porovnaní s minulým rokom sa hodnotenie **Udržateľnosti médií** zhoršilo z pásma stredného rizika na vysoké riziko (skóre sa zvýšilo zo 64 % na 87 %). Nominálne príjmy médií verejnej služby a nominálne príjmy z reklamy v televíznom, rozhlasovom a digitálnom sektore (podľa prognózy databázy WARC Adspend) v roku 2022 mierne vzrástli, ale rast bol výrazne nižší ako miera inflácie. Sektor novín a časopisov dokonca zaznamenal nominálny pokles. V kontexte vysokej inflácie tak médiá čelia finančným problémom. Aj podľa Asociácie tlačných a digitálnych médií celkové príjmy v roku 2022 klesli a hospodárske výsledky boli horšie ako v roku 2021, a to najmä v sektore printových médií. Hoci sa neobjavili správy o výraznom prepúšťaní alebo znižovaní platov, niektorí menší vydavatelia boli podľa odvetvových združení nútení prepúšťať zamestnancov a platy stagnovali alebo ich rast nedosahoval mieru inflácie. Ekonomickú situáciu mediálneho sektora ako celku je ťažké komplexne posúdiť, pretože údaje o príjmoch za rok 2022 nie sú k dispozícii. Krehkej ekonomickej situácii spravodajských médií nepomáha ani absencia verejných dotačných programov.

V prípade **Redakčnej nezávislosti od komerčného vplyvu a vplyvu vlastníkov** sa skóre rizika medziročne zvýšilo zo 65 % na 75 %, čo znamená posun z pásma stredného rizika do pásma vysokého rizika. Rizikových faktorov je hneď niekoľko. Na Slovensku napríklad chýba špecifický mechanizmus (právny alebo samoregulačný), ktorý by novinárom a novinárkam poskytoval sociálnu ochranu v prípade zmeny vlastníka alebo zmeny redakčnej línie (novinári a novinárky sú chránení len prostredníctvom všeobecných ustanovení *zákona č. 311/2001 Zb., Zákonník práce*). Chýbajú aj regulačné záruky, ktoré by zabezpečili, aby výber a odvolanie šéfredaktorov a šéfredaktoriek nemohli byť ovplyvnené komerčnými záujmami. Absentujú tiež samoregulačné mechanizmy, ktoré by zaručovali jasné oddelenie redakčných a

komerčných činností spravodajských organizácií alebo vyžadovali od spravodajských médií, aby zverejňovali všetky skutočné alebo potenciálne konflikty záujmov svojich vlastníkov, ktoré by mohli ovplyvniť redakčný obsah. Okrem toho, hoci nie sú k dispozícii žiadne systematické údaje alebo dáta, na základe ktorých by sa dal posúdiť komerčný vplyv na redakčný obsah, anekdotické dôkazy (napr. prípad časopisu Trend; O médiách 2020a a 2020b) spolu s charakterom vlastnickej štruktúry slovenských médií vyvolávajú v tomto smere obavy. Väčšina kľúčových slovenských médií je v rukách miestnych (t. j. českých a slovenských) oligarchov, ktorí majú svoje záujmy v mnohých podnikateľských odvetviach i v politike. Vzhľadom na zložitú ekonomickú situáciu na mediálnom trhu je pravdepodobné, že prinajmenšom niektorí z týchto vlastníkov médiá kúpili na to, aby pomocou nich podporili svoje aktivity a záujmy mimo mediálnej oblasti (v minulosti to niektorí dokonca otvorene priznali; Denník N, 2015). Pozitívom je, že zákony a samoregulačné opatrenia, ktoré zakazujú inzerciu a skrytú reklamu, existujú a sú funkčné.

Fokus na digitálne prostredie

V oblasti **Plurality mediálneho trhu** vykazovalo digitálne prostredie nižšie riziko (57 %; stredné riziko) než mediálny trh ako celok (68 %; vysoké riziko), a to najmä preto, že slovenské digitálne médiá sú pomerne vynaliezavé a úspešné pri hľadaní a využívaní nových zdrojov príjmov a v minulosti boli dokonca na čele týchto snáh (Baker, 2012).

Pokiaľ ide o transparentnosť vlastníctva médií, od prijatia nového *zákona č. 265/2022 Zb. o publikáciách* v roku 2022 sa právne ustanovenia, ktoré vyžadujú zverejnenie údajov o vlastníctve (vrátane konečných vlastníkov), vzťahujú aj na čisto digitálne médiá. Zákon však nevyžaduje, aby sektor digitálnych médií vykazoval svoje finančné výsledky.

Úroveň koncentrácie vlastníctva je u online spravodajských médií ťažké posúdiť, pretože údaje o ich podieloch na trhu z hľadiska publika alebo príjmov z reklamy nie sú dostupné (to isté platí aj pre online platformy). Na základe údajov o 20 najnavštevovanejších slovenských spravodajských weboch dosahujú štyri najnavštevovanejšie z nich podiel na návštevnosti vo výške 40 % (IAB Slovakia, 2022). V prípade čisto digitálnych spravodajských médií neexistovali v roku 2022 žiadne špecifické regulačné záruky zabraňujúce vysokej horizontálnej a krížovej koncentrácii vlastníctva. To isté platilo aj pre online platformy vo všeobecnosti. Protimonopolný úrad SR vykonáva nad týmto sektorom dohľad podľa všeobecných pravidiel vyplývajúcich zo *zákona č. 187/2021 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže* bez zohľadnenia špecifik digitálneho mediálneho sektora. Pokiaľ ide o finančné dohody medzi digitálnymi sprostredkovateľmi a spravodajskými médiami, novela *zákona č. 185/2015 Zb., Autorský zákon*, ktorou bola transponovaná smernica EÚ 2019/790 a ktorá bola prijatá v roku 2022, v praxi nepriniesla zásadné zmeny. Väčšina slovenských médií napríklad pristúpila na požiadavky Facebooku a udelila spoločnosti právo bezplatne používať ich obrázky či fotografie (Denník N, 2022c). Spoločnosť Google uzavrela dohody so šiestimi slovenskými vydavateľmi, ktorým bude pravidelne platiť honoráre za obsah dodávaný do Google News (Google, 2022). Žiadna osobitná forma zdanenia digitálnych služieb nebola zavedená ani naplánovaná. Z ekonomického hľadiska došlo v roku 2022 k miernemu nárastu celkových výdavkov na internetovú reklamu (t. j. nielen na digitálne spravodajské médiá) o 3 %, čo je výrazne pod úrovňou inflácie (IAB Slovakia, 2023). Podľa vyjadrení odvetvových združení poskytnutých pre účely tejto správy zaznamenali v roku 2022 pokles celkových príjmov aj veľké mediálne domy so silnými online kanálmi.

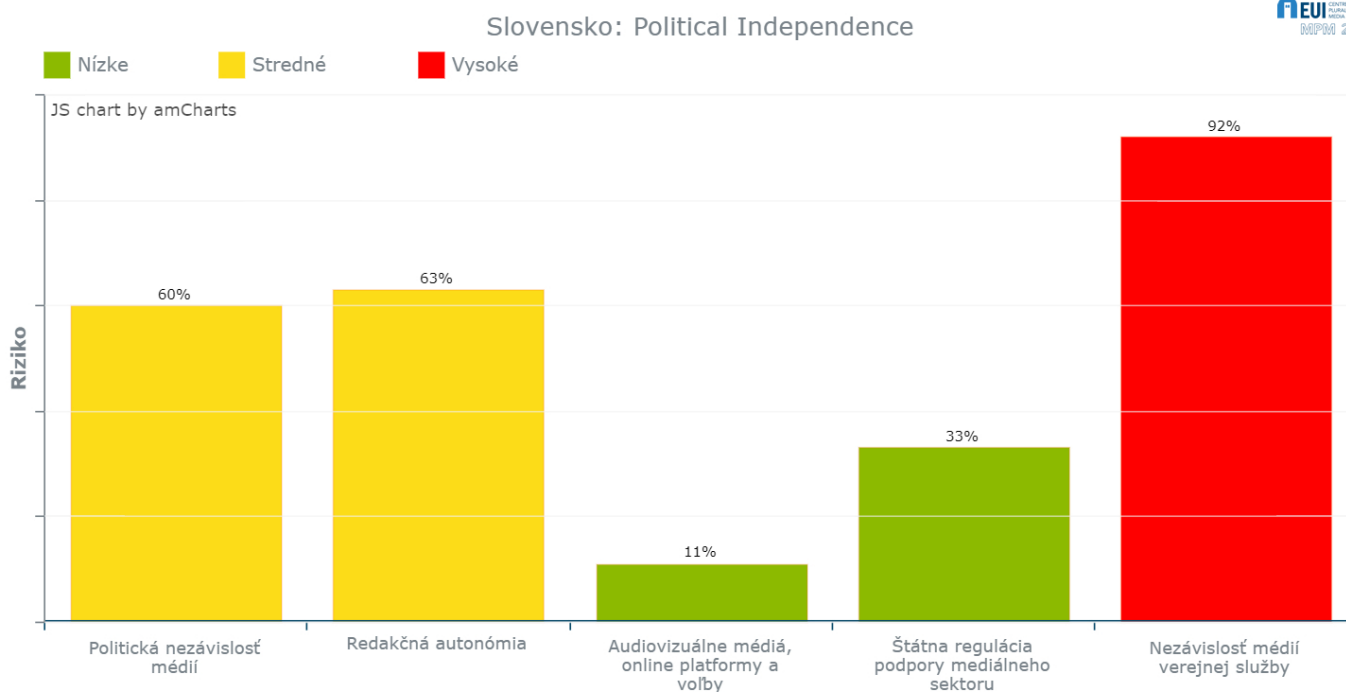
Pokiaľ ide o komerčné vplyvy na digitálne médiá, skrytá reklama je zákonom zakázaná v tradičných aj

digitálnych médiách (*zákon č. 250/2007 Zb. o ochrane spotrebiteľa*). Neprípustnosť nežiaducich komerčných vplyvov a skrytej reklamy ukladajú aj samoregulačné mechanizmy, konkrétne [Etický kódex novinára](#) a [Etický kódex reklamnej praxe](#).

3.3. Politická nezávislosť (52% - Stredné riziko)

Ukazovatele pre oblasť Politickej nezávislosti hodnotia existenciu a účinnosť regulačných a samoregulačných mechanizmov proti politickej zaujatosti a politickým vplyvom na produkciu a distribúciu spravodajstva. Táto oblasť hodnotí vplyv štátu a všeobecne politickej moci na fungovanie mediálneho trhu a nezávislosť médií verejnej služby. Ďalej sa zameriava na existenciu a účinnosť (samo)regulácie pri zabezpečovaní redakčnej nezávislosti a dostupnosti pluralitných politických informácií a názorov, a to najmä počas predvolebného obdobia.

Podobne ako vlani, oblasť **Politickej nezávislosti** naďalej zostáva v pásme stredného rizika, ale v porovnaní s minulým rokom sa skóre zlepšilo z 57 % na 52 %. Iba jeden ukazovateľ prekročil hranicu vysokého rizika: Nezávislosť médií verejnej služby. U ukazovateľa Politická nezávislosť médií sa hodnotenie rizika zlepšilo z vysokého na stredné, keďže nie sú k dispozícii žiadne dôkazy, ktoré by naznačovali, že médiá sú politicky kontrované. Hodnotenie rizika v rámci zvyšných troch ukazovateľov zostalo nezmenené: Redakčná autonómia je v pásme stredného rizika, zatiaľ čo ukazovatele Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby a Štátna regulácia zdrojov a podpora mediálneho sektora vykazujú nízke riziko.

Skóre rizika **Politickej nezávislosti médií** sa v tomto roku znížilo z vysokého na stredné pásmo (zo 71 % na 60 %), keďže neexistujú žiadne správy (z akadémie, neziskového sektora či médií), ktoré by dokazovali alebo naznačovali, že médiá sú pod politickou kontrolou. Chýbajú však regulačné záruky, ktoré by zabránili konfliktu záujmov v mediálnom sektore alebo účinne obmedzili priamu alebo nepriamu kontrolu médií zo strany politikov, politických strán a politických záujmových skupín. Niektorí politici túto absenciu právnej regulácie využívajú: napríklad Boris Kollár, líder strany Sme rodina, ktorý je zároveň predsedom Národnej rady Slovenskej republiky, vlastní dve zo štyroch rozhlasových staníc s najvyššou počúvanosťou na Slovensku. Obavy ďalej vyvoláva aj politická (ne)závislosť radničných médií (t. j. lokálnych/regionálnych médií financovaných a vlastnených miestnymi samosprávami), pretože ich obsah je často skreslený v prospech aktuálnej miestnej politickej reprezentácie (Transparency International Slovensko, 2022a). Okrem toho aj v roku 2022 pokračovala zvýšená aktivita dezinformačných webových portálov.

Podobne ako v minulom roku, v prípade **Redakčnej autonómie** bolo skóre rizika vyhodnotené ako stredné (63 %). Pozitívne je, že samoregulačné opatrenia stanovujúce nezávislosť redakcií od politických zásahov sú súčasťou [Etického kódexu novinára](#), ktorý podpísali všetky hlavné spravodajské médiá vrátane tlačových

agentúr. Tlačovo-digitálna rada SR, samoregulačný orgán v oblasti novinárskej etiky, v tomto smere v sledovanom období nezaznamenala žiadne závažné incidenty. Negatívne ale možno hodnotiť absenciu právneho mechanizmu, ktorý by zaručoval nezávislosť pri menovaní a odvolávaní šéfredaktorov. Vo všeobecnosti však neexistujú žiadne signály naznačujúce, že by väčšina tradičných médií bola pod politickým vplyvom.

Podobne ako vlani, aj v tomto roku dosahuje ukazovateľ **Audiovizuálne médiá, online platformy a voľby** len nízku mieru rizika (skóre sa zlepšilo z 21 % na 11 %). Obavy týkajúce sa politickej nezávislosti RTVS, médiá verejnej služby, a s tým aj spravodlivého zastúpenia politických subjektov a politických názorov sa po nástupe nového generálneho riaditeľa v auguste 2022 zmenšili. Vo všeobecnosti platí, že regulačný a samoregulačný rámec stanovujúci povinnosť vyváženého zastúpenia rôznych politických aktérov a názorov je zavedený a vo väčšine prípadov i účinný. V októbri 2022 sa na Slovensku konali spojené komunálne a regionálne voľby; podľa monitoringu, ktorý vykonala Rada pre mediálne služby, nebolo zistené žiadne porušenie príslušných právnych predpisov (Rada pre mediálne služby, 2022a).

Štátna regulácia zdrojov a podpora mediálneho sektora vykazovala nízke skóre rizika (33 %), rovnako ako v minulom roku. Stále však zostáva problémom nedostatok transparentnosti pri zadávaní štátnom financovanej reklamy. Osobitný právny predpis, ktorý by stanovil pravidlá distribúcie štátnej reklamy médiám, neexistuje.

Ukazovateľ **Nezávislosť médií verejnej služby** zostal v pásme vysokého rizika (skóre rizika však medziročne kleslo z 97 % na 92 %). Súčasná právna úprava (*zákon č. 532/2010 Zb. o Rozhlase a televízii Slovenska*) nezaručuje nezávislosť generálneho riaditeľa RTVS a členov Rady RTVS od politických vplyvov, pretože všetci títo aktéri sú volení priamo parlamentom. Samotný zákon by nemusel byť nutne problematický, ak by politici vybrali kandidátov na základe odborných, a nie politických kritérií. Rôzne indície však naznačujú, že ani roku 2022, podobne ako v predchádzajúcich rokoch, nebola voľba nového generálneho riaditeľa v praxi nezávislá od politických vplyvov (Denník N, 2022d; Denník N, 2022e; Urbániková, 2021). Politické tlaky sa pritom týkajú nielen generálneho riaditeľa, ale i ďalších kľúčových zamestnancov: po tom, čo RTVS priniesla v porovnaní s komerčnými televíziami oneskorené a nedostatočné spravodajstvo o vypuknutí vojny na Ukrajine, odstúpil vo februári 2022 vedúci sekcie spravodajstva a publicistiky RTVS, pričom vtedajší generálny riaditeľ v rozhovore nepoprel, že to bola práve vláda, kto požadoval ukončenie jeho pôsobenia (Denník N, 2022f). Okrem toho, hoci je systém financovania RTVS dlhodobo problematický, náhle zrušenie koncesionárskych poplatkov slovenským parlamentom koncom roka 2022 a plán financovať RTVS priamo zo štátneho rozpočtu (pravdepodobne vo forme zákonného podielu z hrubého domáceho produktu) vyvolávajú ďalšie obavy o nezávislosť RTVS (Public Media Alliance, 2023). Okrem toho, poslanie médií verejnej služby v online oblasti ako právny pojem neexistuje a nie je definované v zákone.

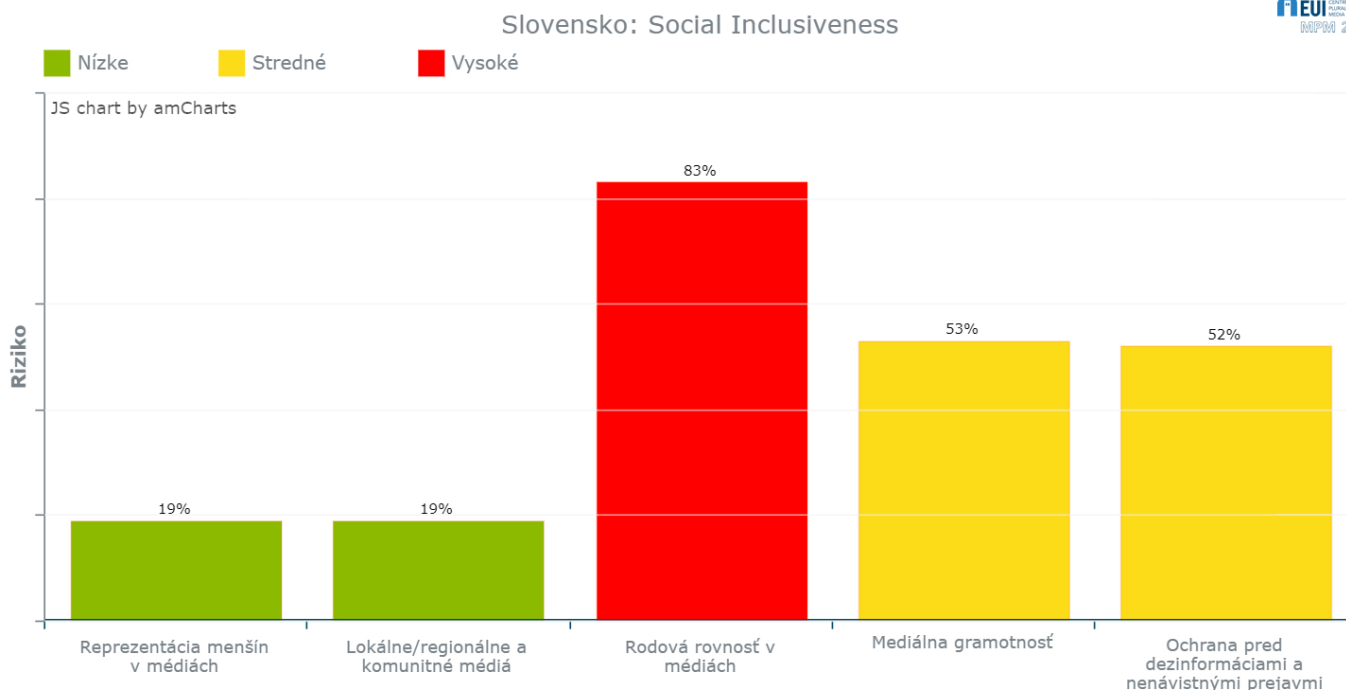
Fokus na digitálne prostredie

V oblasti **Politickej nezávislosti** sú online médiá ohrozené politickými vplyvmi v menšej miere než mediálny sektor ako taký (skóre rizika je 44 % v porovnaní s 52 %; v oboch prípadoch ide o pásmo stredného rizika). Kľúčové digitálne médiá sú do veľkej miery nezávislé od politického vplyvu. V roku 2022 však pokračoval znepokojujúci trend zvýšenej aktivity spravodajských webových stránok s nejasným financovaním, ktoré produkujú neobjektívny obsah, falošné správy a dezinformácie. Tieto online médiá často nedodržiavajú štandardné novinárske normy ani etické kódexy a ich články často nemajú identifikovateľného autora. Produkujú tendenčný obsah, falošné správy, dezinformácie a v niektorých prípadoch aj extrémistickú propagandu.

Riziko okrem toho spočíva aj v nedostatočnej regulácii politickej reklamy na online platformách. *Zákon č. 181/2014 Zb. o volebnej kampani* sa nevzťahuje na spravodajské webové stránky a vysielanie realizované výlučne prostredníctvom internetu (Rada pre mediálne služby, 2022b). To znamená, že politické strany a kandidáti, ktorí sa zúčastňujú volieb, nie sú povinní osobitne vykazovať výdavky na kampaň na online platformách a sociálnych médiách. Tento nedostatok aspoň čiastočne zmierňuje nezisková organizácia Transparency International Slovensko, ktorá na základe analýz transparentných účtov jednotlivých politických strán poskytuje odhad nákladov na online reklamnú kampaň. Takúto štúdiu zverejnila aj po spojených komunálnych a regionálnych voľbách, ktoré sa na Slovensku konali v októbri 2022 (Transparency International Slovensko, 2022b).

3.4. Sociálna inklúzia (45% - Stredné riziko)

Oblasť Sociálnej inklúzie sa zameriava na prístup k médiám pre špecifické sociálne skupiny: menšiny, lokálne a regionálne komunity, ženy a osoby so zdravotným postihnutím. Skúma tiež oblasť mediálnej gramotnosti vrátane digitálnych zručností populácie. Zahŕňa aj nové výzvy vyplývajúce z využívania digitálnych technológií, ktoré súvisia s ochranou pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi.

Podobne ako v minulom roku, i tento rok sa oblasť **Sociálnej inklúzie** nachádza v pásme stredného rizika; skóre rizika sa však v porovnaní s vlaňajškom mierne znížilo (kleslo na 45 % z minuloročných 54 %). Len jeden z piatich ukazovateľov vykazoval vysoké riziko: Rodová rovnosť v médiách. Prijatie nových a modernejších mediálnych zákonov (*zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*, ktorým sa konečne implementovala smernica 2018/1808 o audiovizuálnych mediálnych službách, a *zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách*) prinieslo niekoľko pozitívnych zmien, ktoré viedli ku zlepšeniu hodnotenia u dvoch ukazovateľov: v prípade Lokálnych/regionálnych a komunitných médií sa skóre posunulo z pásma stredného rizika do pásma nízkeho rizika a v prípade Ochrany pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi sa posunulo z pásma vysokého rizika do pásma stredného rizika.

Čo sa týka **Reprezentácie menšín v médiách**, skóre zostalo v pásme nízkeho rizika s podobným výsledkom ako v minulom roku (19 % v porovnaní s 24 % vlni). Zákonnú povinnosť poskytnúť národnostným menšinám proporcionálny prístup k vysielaciemu času má len médium verejnej služby (*zákon č. 532/2010 Zb. o Rozhlase a televízii Slovenska*); na komerčné médiá sa nevzťahuje. RTVS vo všeobecnosti plní svoju zákonnú povinnosť uspokojovať potreby národnostných menšín dobre, ako konštatuje Rada RTVS (RTVS, 2022). Prístup do média verejnej služby i komerčných médií z pohľadu iných než zákonom uznaných národnostných menšín (napr. LGBT+ ľudia, migranti, moslimovia) by mohol byť lepší, rovnako ako ich výsledná mediálna reprezentácia. Pozitívnejšie je, že Slovensko má dobre vypracovaný a implementovaný právny rámec upravujúci sprístupňovanie mediálneho obsahu osobám so zdravotným postihnutím. Nový *zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách*, prijatý v roku 2022, výrazne zvýšil požiadavky na vysielateľov, pokiaľ ide o podiel programov, ktoré musia byť sprevádzané hlasovým komentárom pre osoby so zrakovým postihnutím, a podiel programov s titulkami alebo s tlmočením do posunkového jazyka pre osoby so sluchovým postihnutím (platia tu však prechodné ustanovenia a podiel programov by mal dosiahnuť úroveň stanovenú zákonom až v roku 2027).

U ukazovateľa **Lokálne/regionálne a komunitné médiá** došlo medziročne k pozitívnemu posunu z pásma stredného rizika (44 %) do pásma nízkeho rizika (19 %). Odráža to pozitívnu zmenu, ktorú priniesol nový zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách, ktorý okrem iného zaviedol právnu definíciu komunitných médií (§ 107) a upravil tiež podmienky ich prístupu k vysielacej infraštruktúre (§ 30 a § 44). Menej pozitívne je, že lokálne a regionálne médiá sú v zložitej ekonomickej situácii a ich priama či nepriama podpora z verejných zdrojov absentuje.

Rovnako ako vlani bola **Rodová rovnosť v médiách** hodnotená ako vysokoriziková (83 %). Ženy sú vo výkonných funkciách a vo vedení verejnoprávnych aj komerčných médií zjavne podprezentované a v mediálnych organizáciách tiež chýbajú komplexné politiky rodovej rovnosti (dokonca aj v médiu verejnej služby). Ženy-expertky sa okrem toho v porovnaní s mužmi-expertmi menej často podieľajú na komentovaní politických a spoločenského diania. Napríklad na základe údajov zozbieraných pre túto správu v prvom polroku 2022 tvorili ženy 11 % hostí politickej diskusnej relácie *O 5 minút 12* (verejnoprávna RTVS), 15 % hostí politickej diskusnej relácie *Na telo* (Televízia Markíza), 16 % hostí v politickej diskusnej relácii *V politike* (TA3), 7 % hostí v talkshow o spoločenských otázkach *Do kríža* (verejnoprávna RTVS) a 24 % hostí v talkshow o spoločenských otázkach *Večera s Havranom* (verejnoprávna RTVS). Túto nerovnováhu možno do určitej miery pripísať nižšiemu zastúpeniu žien v politike a vo verejných funkciách; ako taká je ale len zriedka považovaná za problém a systematické úsilie o dosiahnutie spravodlivejšieho zastúpenia žien v médiách chýba.

Mediálna gramotnosť zostáva v pásme stredného rizika (53 %). Hlavné problémy sú rovnaké ako v predchádzajúcom roku: politika v oblasti mediálnej gramotnosti je nedostatočne rozvinutá, zastaraná a nepatrí medzi priority súčasnej politickej reprezentácie. Hoci je mediálna výchova povinným prierezovým predmetom v základnom a strednom vzdelávaní, existujú dôkazy, že v praxi sa do učebných osnov nezavádza (Bielčíková, 2021). Aktivity cielené na zvyšovanie mediálnej gramotnosti sú obmedzené a často závisia od finančných prostriedkov EÚ, takže nie sú dlhodobu udržateľné. Pozitívnu zmenu však priniesol novoprijatý zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách, ktorý Rade pre mediálne služby zveril nové kompetencie v oblasti mediálnej gramotnosti (v §110 ods. 3 písm. g, j)). V roku 2022 začala Rada pre mediálne služby koordinovať rôzne aktivity a iniciatívy v oblasti mediálnej gramotnosti na Slovensku, pričom združila niekoľko desiatok aktérov z verejného, neziskového a súkromného sektora a vytvorila Platformu mediálnej gramotnosti.

Hodnotenie ukazovateľa **Ochrana pred dezinformáciami a nenávisťnými prejavmi** sa medziročne zlepšilo a posunulo sa z pásma vysokého rizika (71 %) do pásma stredného rizika (52 %). Okrem iného je to dôsledkom pozitívnej zmeny, ktorú priniesol nový zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách; ten zveril Rade pre mediálne služby nové právomoci v oblasti regulácie online platforiem (§151 až §153). Ľudia, ktorí so svojou sťažnosťou na nezákonný obsah (napr. obsah, ktorý napĺňa znaky detskej pornografie alebo extrémistického materiálu; obsah, ktorý podnecuje alebo schvaľuje konanie, ktoré napĺňa znaky terorizmu; obsah, ktorý napĺňa znaky trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia alebo trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti; pozri §151 ods. 2) neuspeli u samotných online platforiem, sa teraz môžu obrátiť na Radu, a to buď písomne, alebo elektronicky. Rada môže začať konanie (§ 152) a prípadne udeliť platforme pokutu (§ 144). Okrem toho môže Rada začať konanie vo veci zamedzenia šírenia nelegálneho obsahu aj vtedy, ak sa o existencii tohto obsahu dozvie z vlastnej činnosti (§152 ods. 3). Za prvých šesť mesiacov od nadobudnutia účinnosti nového zákona nahlásila kancelária Rady viac ako 400 príspevkov na online platformách (Rada pre mediálne služby, 2023a). Aktívny prístup Rady v agende nenávisťných prejavov sa ukázal aj po tom, ako v októbri 2022 zradikalizovaný útočník zastrelil pred LGBTQ+ barom v Bratislave dvoch ľudí a ďalšieho zranil (podrobnosti

o prípade, ako aj analýzu politiky moderovania obsahu a reakcie online platforiem sú uvedené v správe Rady pre mediálne služby, 2023b).

Problémom naďalej zostáva intenzívne šírenie dezinformácií (GLOBSEC, 2022). Vplyv rôznych iniciatív v oblasti overovania faktov je obmedzený; napríklad v rámci programu Meta Third-Party Fact-Checking Program všetok slovenský obsah na Facebooku overuje len jeden človek (Slovak Spectator, 2021). Pozitívnejšia je existencia hneď niekoľkých mimovládnych iniciatív na monitorovanie a výskum dezinformácií. Okrem toho vláda v marci 2022 schválila Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám na roky 2022-2024, ktorého autorom je Ministerstvo obrany SR a ktorý tiež obsahuje časť o strategickej komunikácii a dezinformáciách (MOSR, 2022). V tejto oblasti vláda plánuje napríklad vykonať komplexnú analýzu možností zvýšenia transparentnosti informačného priestoru; revidovať Trestný zákon v kontexte hybridných hrozieb a analyzovať možnosti účinného postihovania výroby a šírenia dezinformácií.

Fokus na digitálne prostredie

V oblasti **Sociálnej inklúzie** je skóre rizika v digitálnom prostredí mierne vyššie než skóre rizika pre mediálny sektor ako celok (51 % v porovnaní s 45 %); v oboch prípadoch však spadá do pásma stredného rizika. Digitálne zručnosti slovenskej populácie sú na priemernej úrovni (55 % populácie má základné alebo vyššie než základné digitálne zručnosti, zatiaľ čo v EÚ je to priemerne 54 %; Eurostat, 2023). To spolu s absenciou systematickej, komplexnej a modernej politiky v oblasti mediálnej gramotnosti a rozmachom aktivít dezinformačných online médií vedie k tomu, že slovenská populácia je vážne ohrozená dezinformáciami a konšpiráciami (podrobnejší komentár je v časti 3.4). Podľa správy GLOBSEC (2022) panuje na Slovensku „silná náklonnosť ku konšpiračným teóriám a manipulatívnym naratívom“ a Slovensko „sa radí k najhorším v regióne, pokiaľ ide o strach z iných skupín — ľudia sa obávajú, že napríklad migranti alebo západné spoločnosti môžu ohroziť ich identitu a hodnoty“. Dezinformácie následne ovplyvňujú postoje ľudí k dôležitým otázkam, ako je vojna na Ukrajine a očkovanie proti ochoreniu COVID-19 (SAV, 2022).

4. Záver

Oblasť **Ochrany základných práv a slobôd** bola vyhodnotená ako nízkoriziková (24 %). Ochrana slobody prejavu a práva na informácie sa vo všeobecnosti riadi medzinárodnými ľudskoprávnymi normami. Treba ale upozorniť, že právne predpisy týkajúce sa ohovárania stále patria medzi najprísnejšie v Európe (Griffen, 2017): ohováranie môže byť trestným činom, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody až na osem rokov (*zákon č. 300/2005 Zb., Trestný zákon*). V [navrhovanej novele](#) zákona sa pôvodne uvádzalo, že trest za ohováranie by už vo všeobecnosti nemal byť spojený s odňatím slobody; tento trest by sa mal udeľovať len v závažnejších prípadoch a jeho hornou hranicou by mal byť jeden rok; [verzia schválená](#) vládou v marci 2023 však pracuje s prostým znížením sadzbu trestu odňatia slobody na jeden až dva roky. Okrem toho, hoci sú pracovné podmienky v slovenskej žurnalistike vo všeobecnosti pomerne priaznivé, novinári a novinárky čelia neprijateľne častým útokom a vyhrážkam (ICJK, 2023), ktoré navyše nezriedka pochádzajú od najvyšších politických predstaviteľov (napr. European Centre for Press and Media Freedom, 2022). Mnohí novinári a novinárky sú navyše v zraniteľnom postavení kvôli rozšírenej praxi mediálnych organizácií v podobe obchádzania štandardných pracovných zmlúv. Je tiež nutné konštatovať, že Slovenský syndikát novinárov, hlavné profesijné združenie novinárov a novinárov na Slovensku, neplní efektívne svoju úlohu.

Odporúčania pre vládu:

- Zmeniť *zákon č. 300/2005 Zb., Trestný zákon*, s cieľom dekriminalizovať ohováranie alebo aspoň znížiť možný trest odňatia slobody.
- V maximálnej možnej miere prijať [Odporúčanie Európskej komisie 2022/758](#) týkajúce sa ochrany novinárov a obhajcov ľudských práv pred zjavne neopodstatnenými a zneužívajúcimi súdnymi konaniami proti verejnej účasti ("*Strategické žaloby proti verejnej účasti*") s cieľom zabrániť šikanóznym žalobám proti novinárom.
- Prijatť navrhovanú [novelu](#) zákona č. 54/2019 Zb. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti, ktorou sa transponuje smernica EÚ o whistleblowingu (smernica 2019/1937), pretože lehota na transpozíciu smernice uplynula už v decembri 2021.

Odporúčanie pre novinárov:

- Obnoviť a posilniť (alebo nanovo založiť) profesijné združenie, ktoré by fungovalo ako rešpektovaný hlas žurnalistickej obce na Slovensku.

Odporúčanie pre Národný inšpektorát práce:

- Monitorovať dodržiavanie pracovnoprávných predpisov v mediálnom sektore so zameraním na výkon nelegálnej práce, konkrétne tzv. zastreté pracovné pomery (t. j. závislú prácu vykonávanú mimo pracovného pomeru).

Oblasť **Plurality mediálneho trhu** dosiahla skóre spadajúce do pásma vysokého rizika (68 %). Transparentnosť vlastníctva médií sa v roku 2022 zlepšila vďaka prijatiu novej právnej úpravy (*zákon č.*

264/2022 Zb. o mediálnych službách a zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách), ktorá vyžaduje, aby vydavatelia, prevádzkovatelia spravodajských webových stránok, vysielatelia a poskytovatelia audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie zverejňovali informácie o svojich konečných vlastníkoch. Úroveň koncentrácie vlastníctva a účinnosť opatrení, ktoré majú prílišnej koncentrácii zabraňovať, je ťažké posúdiť, pretože ekonomické údaje o podieloch na trhu sa nezberajú a nezverejňujú. Okrem toho sa slovenský mediálny sektor nachádza v zložitej ekonomickej situácii, čo platí najmä pre printové médiá. Nominálne príjmy médií verejnej služby a príjmy z reklamy v televíznom, rozhlasovom a digitálnom sektore v roku 2022 mierne vzrástli (podľa prognózy databázy WARC Adspend), ale tento rast bol výrazne nižší ako miera inflácie; sektor novín a časopisov dokonca zaznamenal nominálny pokles.

Odporúčania pre vládu:

- Zvážiť možnosti zavedenia priamych a nepriamych dotácií pre médiá; tie by mali byť primerané, dobre ciele, spravodlivé a neohrožujúce nezávislosť médií.

Oblasť **Politckej nezávislosti** bola hodnotená ako stredneriziková (52 %). Právna úprava vzťahujúca sa na médiá verejnej služby trpí systémovými problémami v podobe nedostatočnej záruky nezávislosti generálneho riaditeľa RTVS a členov Rady RTVS od politických vplyvov (napr. kvôli tomu, že sú všetci priamo volení parlamentom). Náhle rozhodnutie slovenského parlamentu, ktoré koncom roku 2022 zrušilo koncesionárske poplatky, a plán financovať RTVS priamo zo štátneho rozpočtu (pravdepodobne vo forme zákonom stanoveného podielu z hrubého domáceho produktu) vyvolávajú ďalšie obavy o nezávislosť RTVS. Chýba tiež účinný právny mechanizmus, ktorý by politickým predstaviteľom zabraňoval vlastníť mediálne spoločnosti (pričom niektorí tento nedostatok využívajú).

Odporúčania pre vládu:

- Po dôkladnej verejnej diskusii o možných alternatívach novelizovať *zákon č. 532/2010 Zb. o Rozhlase a televízii Slovenska* s cieľom odpolitizovať voľbu generálneho riaditeľa a členov Rady RTVS.
- Zaviesť nový mechanizmus financovania RTVS tak, aby bolo stabilné, primerané, predvídateľné a nezávislé od politických zásahov.
- Požadovať od Rady pre mediálne služby, aby pravidelne vykonávala alebo zadávala spracovanie empirických analýz nestrannosti a vyváženosti spravodajských a publicistických programov RTVS; a zabezpečiť na tieto účely finančné prostriedky.
- Prijatť zákon, ktorý by zabraňoval politicky činným osobám vlastníť mediálne spoločnosti, aby sa predišlo konfliktu záujmov.
- Prijatť pravidlá pre spravodlivé a transparentné zadávanie reklamy platenej z verejných zdrojov a zaviesť v tejto oblasti monitorovací mechanizmus.

Oblasť **Sociálnej inklúzie** bola vyhodnotená ako stredneriziková (45 %). Celkový podiel žien vo vedení mediálnych organizácií je nízky, rovnako ako zastúpenie odborníčov v spravodajskom a publicistickom obsahu. V mediálnych organizáciách chýba komplexná politika rodovej rovnosti (to platí i pre RTVS ako

vysielateľa verejnej služby). Politika v oblasti mediálnej gramotnosti je nedostatočne rozvinutá a zastaraná, čo je jeden z dôvodov, prečo sú na Slovensku rozšírené dezinformácie; to sa ešte viac prejavilo počas pandémie COVID-19 a po ruskej invázii na Ukrajinu.

Odporúčanie pre vládu:

- Vypracovať a implementovať moderný a komplexný akčný plán na zvýšenie mediálnej gramotnosti a digitálnych zručností.

Odporúčanie pre mediálne organizácie:

- Vypracovať a implementovať komplexnú politiku rodovej rovnosti, ktorá sa bude týkať personálnych otázok aj programového obsahu.

5. Zdroje

- Baker, W. F., 2012. A National Paywall That Works: Lessons from Slovakia. *Columbia Journalism Review*. Dostupné z: https://archives.cjr.org/the_news_frontier/a_national_paywall_that_works.php [cit. 31. marca 2023].
- Bielčíková, K., 2021. Mediálna výchova na druhom stupni ZŠ na Slovensku. *Prohuman*. Dostupné z: <https://www.prohuman.sk/pedagogika/medialna-vychova-na-druhom-stupni-zs-na-slovensku> [cit. 19. marca 2023].
- CPJ, 2021. Ján Kuciak. *Committee to Protect Journalists*. Dostupné z: <https://cpj.org/data/people/jan-kuciak/> [cit. 17. marca 2023].
- Denník N, 2022a. Štát už mesiac tají konkrétne dôvody blokovania dezinformačných webov. V rozhodnutí argumentuje aj slovníkom slovenčiny. *Denník N*, 31. marec 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2791298/stat-uz-mesiac-taji-konkretne-dovody-blokovania-dezinformacnych-webov-v-rozhodnuti-argumentuje-aj-slovníkom-slovenčiny/> [cit. 17. marca 2023].
- Denník N, 2022b. MediaBríng: Štát chce opäť blokovať konšpirátorov, vláda schválila novelu. *Denník N*, 4. november 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/3092104/mediabringing-stat-chce-opat-blokovat-konspiratorov-vlada-schvalila-novelu/> [cit. 17. marca 2023].
- Denník N, 2022c. MediaBríng: Facebook prestal zobrazovať obrázky pri článkoch, je to dôsledok dlhodobého sporu s médiami. *Denník N*, 1. apríl 2022. Dostupné z: https://e.dennikn.sk/2793683/mediabringing-facebook-prestal-zobrazovat-obrazky-pri-clankoch-je-to-dosledok-dlhodobeho-sporu-s-mediami/?ref=list&_ga=2.250295055.865716363.1673121275-951030391.1612457216 [cit. 18. marca 2023].
- Denník N, 2022d. Čekovský z OĽaNO: Heger s Matovičom pochopili, že opakovanie hlasovania s ĽSNS by viedlo k odchodu poslancov. *Denník N*, 1. júl 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2916658/cekovsky-z-olan-o-heger-s-matovicom-pochopili-ze-opakovanie-hlasovania-s-lsns-by-viedlo-k-odchodu-poslancov/?ref=list> [cit. 18. marca 2023].
- Denník N, 2022e. Rezník na čele RTVS končí. Kto je a čo pred voľbou sľuboval nový riaditeľ Ľuboš Machaj. *Denník N*, 30. jún 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2915438/reznik-na-cele-rtvs-konci-kto-je-a-co-pred-volbou-sľuboval-novy-riaditel-lubos-machaj/> [cit. 18. marca 2023].
- Denník N, 2022f. Jaroslav Rezník: Som národný konzervatívec, no na čelo RTVS sú preferovaní liberáli. *Denník N*, 18. apríl 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2899325/jaroslav-reznik-som-narodny-konzervavec-no-na-celo-rtvs-su-preferovani-liberali/> [cit. 18. marca 2023].
- Denník N, 2015. Spolumajiteľ Penty: Médiá sú pre nás ako atómový kufrík. Istota, že nás nebudú napádať. *Denník N*, 21. apríl 2015. Dostupné z: <https://dennikn.sk/107592/spolumajitel-penty-media-su-pre-nas-ako-atomovy-kufrík-istota-ze-nas-nebudu-napadat/> [cit. 19. marca 2023].
- European Centre for Press and Media Freedom, 2022. Slovak Minister Igor Matovič launches tirade against Denník N editor online. *Mapping Media Freedom*. Dostupné z: <https://www.mapmf.org/alert/25197> [cit. 17. marca 2023].
- Euractiv.sk, 2022. Slovensko neprevezme celé odporúčanie o súdnej šikane novinárov. Euractiv.sk, 4. november 2022. Dostupné z: <https://euractiv.sk/section/kultura-a-media/news/slovensko-neprevezme-cele-odporucanie-o-sudnej-sikane-novinarov/> [cit. 17. marca 2023].
- European Commission, 2022. NGA broadband coverage/availability (as a % of households). *Digital Economy and Society Index*. Dostupné z: bit.ly/3ZW9kYB [cit. 17. marca 2023].
- EUROSTAT, 2023. Individuals' level of digital skills. *EUROSTAT*. Dostupné z: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ISOC_SK_DSKL_I21_custom_2397093/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=dc481686-c938-4e07-b03c-8e039f532857 [cit. 19. marca 2023].
- GLOBSEC, 2022. *GLOBSEC Trends 2022: Slovakia*. Bratislava: GLOBSEC. Dostupné z:

https://www.globsec.org/sites/default/files/2022-11/GLOBSEC%20Trends%202022%20Slovakia_0.pdf [cit. 19. marca 2023].

Google, 2022. News Showcase is launching in Slovakia. Dostupné z: <https://blog.google/around-the-globe/google-europe/news-showcase-launching-slovakia/> [cit. 18. marca 2023].

Griffen, S., 2017. Defamation and Insult Laws in the OSCE Region: A Comparative Study. Vienna: OSCE. Dostupné z: <https://www.osce.org/files/f/documents/b/8/303181.pdf> [cit. 17. marca 2023].

Hanák, P., 2016. Kriminalizácia žurnalistiky: Trestne stíhaní novinári na Slovensku v európskej perspektíve. *Mediální studia / Media Studies*, (2), pp.245-264.

IAB Slovakia, 2023. Výdavky do internetovej reklamy za rok 2022 (SK). *Združenie pre internetovú reklamu (IAB Slovakia)*. Dostupné z:

<https://www.iabslovakia.sk/vydavky-do-reklamy/vydavky-do-internetovej-reklamy-za-rok-2022-sk/> [cit. 18. marca 2023].

IAB Slovakia, 2022. Dáta IABmonitor online. *Združenie pre internetovú reklamu (IAB Slovakia)*. Dostupné z: <https://monitor.iabslovakia.sk/> [cit. 18. marca 2023].

ICJK, 2023. Výskum: Cítia sa slovenskí novinári bezpečne? Dostupné z: <https://www.icjk.sk/229/Vyskum-Citia-sa-slovenski-novinari-bezpecne> [cit. 17. marca 2023].

IPI, 2023. IPI: Fight for full justice for Ján Kuciak will continue after shock acquittal. Dostupné z: <https://ipi.media/ipi-fight-for-full-justice-for-jan-kuciak-will-continue-after-shock-acquittal/> [cit. 31. mája 2023].

MOSR, 2022. Akčný plán koordinácie boja proti hybridným hrozbám 2022 – 2024. Dostupné z: <https://www.nbu.gov.sk/wp-content/uploads/2022/08/AKCNY-PLAN-KOORDINACIE-BOJA-PROTI-HYBRIDNYM-HROZBAM.pdf> [cit. 19. marca 2023].

MSSR, 2023. Štátna tajomníčka MS SR Edita Pfundtner o ochrane novinárov na diskusii počas Media Freedom konferencie. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/tlacovespravy/tlacova-sprava-3784/> [cit. 17. marca 2023].

MVSR, 2019. Ábel Ravasz predstavil nový Atlas rómskych komunit - trendy sú pozitívne. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=abel-ravasz-predstavil-novy-atlas-romskych-komunit-trendy-su-pozitivne> [cit. 17. marca 2023].

Newman, N. & et al., 2022. Reuters Institute Digital News Report 2022. Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. Dostupné z: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2022-06/Digital_News-Report_2022.pdf [cit. 16. marca 2023].

O médiách, 2020a. Bývalý redaktor Trendu o spôsoboch Penty: Drž hubu a krok, šúchaj nohami o zem a bude pokoj. Ak sa ozveš, dostaneš cez držku. *O médiách*, 13. august 2020. Dostupné z: <https://www.omeiach.com/tlac/18591-byvaly-redaktor-trendu-o-sposoboch-penty-drz-hubu-a-krok-suchaj-nohami-o-zem-a-bude-pokoj-ak-sa-ozves-dostanes-cez-drzku> [cit. 20. marca 2023].

O médiách, 2020b. Z Trendu odchádzajú ďalší redaktori. *O médiách*, 12. august 2020. Dostupné z: <https://www.omeiach.com/tlac/18587-z-trendu-odchadzaju-dalsi-redaktori> [cit. 20. marca 2023].

Public Media Alliance, 2023. Slovakia: Licence fee faces possible abolition. Dostupné z: <https://www.publicmediaalliance.org/slovakia-licence-fee-axing/> [cit. 16. marca 2023].

Rada pre mediálne služby, 2022a. Priebežné výsledky monitorovania v období kampane, moratória a volieb do orgánov samosprávy obcí a orgánov samosprávnych krajov (monitorované obdobie: 8. 10. – 29. 10. 2022). Dostupné z: <https://rpms.sk/sites/default/files/2022-11/Rozne%202022-11-23.pdf> [cit. 18. marca 2023].

Rada pre mediálne služby, 2022b. Stanovisko Rady pre mediálne služby k voľbám do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov vo vysielaní 2022. Dostupné z: <https://rpms.sk/documents/oznamy/2022/stanovisko-k-volbam-do-organov-uzemnej-samospravy-vo>

[vysielani-2022.pdf](#) [cit. 18. marca 2023].

Rada pre mediálne služby, 2023a. Konanie, ktoré Rada pre mediálne služby začala voči Googlu, viac nie je účelné, nelegálny obsah z YouTube odstránil už po eskalácii regulátora. Dostupné z:

<https://www.rpms.sk/tlacove-spravy/konanie-ktore-rada-pre-medialne-sluzby-zacala-voci-googlu-viac-nie-je-ucelne> [cit. 19. marca 2023].

Rada pre mediálne služby, 2023b. The Bratislava Shooting. Report on the role of online platforms.

Dostupné z: https://rpms.sk/sites/default/files/2023-03/CMS_RESET_Report.pdf [cit. 19. marca 2023].

RTVS, 2022. *Výročná správa o činnosti a hospodárení Rozhlasu a televízie Slovenska za rok 2021*,

Bratislava: Rozhlas a televízia Slovenska. Dostupné z:

https://www.rtv.org/media/a542/file/item/sk/0002/rtvs_vyrocná_správa_2021.txnB.pdf [cit. 19. marca 2023].

RVR, 2022. *Správa o stave vysielania v Slovenskej republike a o činnosti Rady pre vysielanie a retransmisiu za rok 2021*, Bratislava: Rada pre vysielanie a retransmisiu. Dostupné z:

https://documents.rvr.sk/file_system/Sprava_o_stave_vysielania_a_o_cinnosti_RVR_za_rok_2021_web.pdf [cit. 17. marca 2023].

SAV, 2022. Prokremelskej propagande dôveruje vyše pätina Slovákov a Sloveniek. Slovenská akadémia vied. Dostupné z: https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=services-news&source_no=20&news_no=10256 [cit. 19. marca 2023].

Slovak Spectator, 2021. Slovakia's sole AFP fact-checker: Disinformation peddlers lack originality and creativity.

Slovak Spectator, 3. septembra 2021. Dostupné z: <https://spectator.sme.sk/c/22734217/slovakias-sole-afp-fact-checker-disinformation-peddlers-lack-originality-and-creativity.html> [cit. 19. marca 2023].

ŠÚSR, 2023a. Gross domestic product in the 4th quarter of 2022. Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Dostupné z: bit.ly/3Lsszo4 [cit. 16. marca 2023].

ŠÚSR, 2023b. Inflation – consumer price indices in the year 2022. Štatistický úrad Slovenskej republiky.

Dostupné z: bit.ly/3ZTVZjn [cit. 16. marca 2023].

ŠÚSR, 2023c. Unemployment in the 4th quarter of 2022. Štatistický úrad Slovenskej republiky. Dostupné z:

bit.ly/3JJuhAl [cit. 16. marca 2023].

ŠÚSR, 2022. Počet obyvateľov podľa národnosti v SR k 1. 1. 2021. Dostupné z:

<https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/struktura-obyvatelstva-podla-narodnosti/SR/SK0/SR> [cit. 16. marca 2023].

Transparency International Slovensko, 2022a. Radničné noviny stále zostávajú najmä hlásnymi trúbami primátorov.

Transparency International Slovensko. Dostupné z: <https://transparency.sk/sk/radnicne-noviny-stale-zostavaju-najma-hlasnymi-trubami-primatorov/> [cit. 18. marca 2023].

Transparency International Slovakia, 2022b. V mediálnych agentúrach zmizla až štvrtina kampaní, do outdooru mohla ísť tretina. *Transparency International Slovensko*. Dostupné

z: <https://volby.transparency.sk/aktuality/v-medialnych-agenturach-zmizla-az-stvrtina-kampani-tretinu-tvoril-outdoor> [cit. 18. marca 2023].

Urbániková, M., 2021. Resisting Perceived Interference in Journalistic Autonomy: The Study of Public Service Media in Slovakia.

Media and Communication, 9(4), pp.93-103. Dostupné z:

<https://www.cogitatiopress.com/mediaandcommunication/article/view/4204>

ÚOO, 2022. Za prvý rok sa na úrad obrátilo 300 ľudí, beží desať trestných konaní. Dostupné

z: <https://www.oznamovatelia.sk/za-prvy-rok-sa-na-urad-obratilo-300-ludi-bezi-desat-trestnych-konani/> [cit. 17. marca 2023].

Zákon č. 265/2022 Zb. o publikáciách, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/265/20220801> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 264/2022 Zb. o mediálnych službách, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2022/264/20230101> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 187/2021 Zb. o ochrane hospodárskej súťaže, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2021/187/> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 54/2019 Zb. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/54/20190301> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 69/2018 Zb. o kybernetickej bezpečnosti, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/69/> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 185/2015 Zb., Autorský zákon, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/185/> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 181/2014 Zb. o volebnej kampani, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/181/20220801> [cit. 20. marca 2023].

Zákon č. 532/2010 Zb. o Rozhlase a televízii Slovenska, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2010/532/20140101.html> [cit. 19. marca 2023].

Zákon č. 250/2007 Zb. o ochrane spotrebiteľa, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2007/250/> [cit. 18. marca 2023].

Zákon č. 300/2005 Zb., Trestný zákon, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/20210101> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 311/2001 Zb., Zákonník práce, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2001/311/> [cit. 18. marca 2023].

Zákon č. 211/2000 Zb. o slobodnom prístupe k informáciám, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2000/211/> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1992/460/> [cit. 16. marca 2023].

Zákon č. 23/1991 Zb., Ústavný zákon, ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon, Slov-Lex (právny a informačný portál), Ministerstvo spravodlivosti SR. Dostupné z: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1991/23/> [cit. 16. marca 2023].

PRÍLOHA I. VÝSKUMNÝ TÍM

Meno	Priezvisko	Pozícia	Inštitúcia	MPM2023 CT Líder
<i>Marína</i>	<i>Urbániková</i>	<i>Odborná asistentka</i>	<i>Masarykova univerzita</i>	X

PRÍLOHA II. EXPERTNÁ SKUPINA

Expertná skupina sa skladá zo zástupcov významných profesijných organizácií a uznávaných odborníkov a odborníčok v oblasti médií. Úlohou expertnej skupiny je kontrola vybraných odpovedí národného tímu (16 z 200 premenných). Cieľom porovnania hodnotenia národného tímu s hodnotením uznávaných odborníkov a odborníčok je maximalizovať objektivitu odpovedí na tie premenné, ktorých hodnotenie by mohlo byť vnímané ako subjektívne, a zvýšiť tým presnosť celkových výsledkov MPM. Je však dôležité zdôrazniť, že záverečná správa nemusí nevyhnutne odrážať individuálne názory zúčastnených odborníkov a odborníčok. Predstavuje iba názory národného tímu, ktorý sa podieľal na zbere dát a autorstve správy.

Meno	Priezvisko	Pozícia	Inštitúcia
<i>Ivan</i>	<i>Antala</i>	<i>Prezident</i>	<i>Asociácia rádii Slovenska</i>
<i>Luboš</i>	<i>Kukliš</i>	<i>Mediálny expert; bývalý riaditeľ kancelárie Rady pre mediálne služby</i>	
<i>Ján</i>	<i>Hacek</i>	<i>Docent; vedúci Katedry žurnalistiky Univerzity Komenského</i>	<i>Univerzita Komenského (Filozofická fakulta)</i>
<i>Alena</i>	<i>Pániková</i>	<i>Predsedníčka</i>	<i>Tlačovo-digitálna rada Slovenskej republiky</i>
<i>Peter</i>	<i>Hanák</i>	<i>Novinár; vysokoškolský pedagóg a výskumník</i>	<i>Aktuality.sk, Univerzita Komenského (Právnická fakulta)</i>
<i>Filip</i>	<i>Struhárik</i>	<i>Novinár špecializujúci sa na oblasť médií</i>	<i>Denník N</i>

Výskumná správa
Dátum vydania -
jún 2023

Publications Office
of the European Union

